

Болни бис и сузе у публици

Избор програма који је представио велики број уметника, претежно из Европе, у тренутку њиховог успона ка врху, и у исто време понудио еклектичну мешавину цез стилова, био је кључ успеха овогодишњег Београдског цез фестивала

ЦЕЗ СКИЦЕ

Тим Дикесон*

Програм овогодишњег издања Београдског цез фестивала (26–30. октобар) састављен је веома мудро. Осликао је разноврсност и еклектичност данашњег цеза, уместо да организатори утроше енергију на ангажовање америчких звезда којима се врло често деси да изневере очекивања.

Имамо срећу да будемо савременици великог броја уметника, претежно из Европе, у тренутку њиховог успона ка врху. Избор програма који је представио такве извођаче, и у исто време понудио еклектичну мешавину цез стилова, био је кључ успеха овогодишњег издања.

Дошуа Редман је било највеће име на програму, а његов наступ у Сава центру са Рубеном Роцкером (бас) и Грегом Хачинсоном (бубњеви) представљао је мастерклас уметности трија. Сјајно су почели са „The Surrey with the Fringe on Top“ из мјузикла *Oklahoma*, настављајући у великом стилу мешавином стандарда и ауторских нумера. Интеракција међу музичарима била је на највишем нивоу, а посебно је занимљиво како су успели да створе тако интимну атмосферу у гломазном простору Сава центра. Вече је отворио пројекат *Rubicon* норвешког басисте Матса Ејлертсена. Представили су веома атмосферичан и мисаони програм, у коме су се изванредном свирком истакли саксофониста Торе Брунборг и гитариста Томас Дал.

Прсти који лете

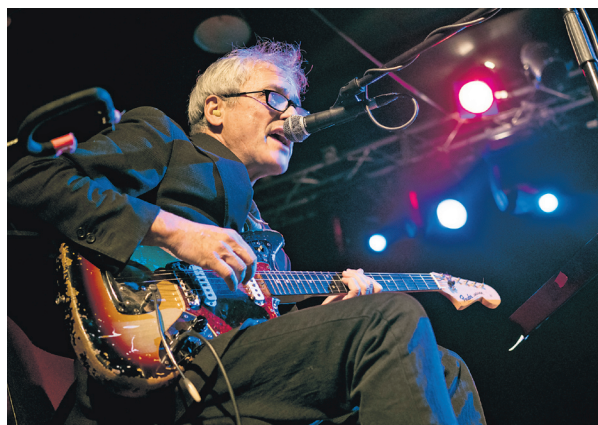
У Сава центру је свој таленат и пијанистичку вештину приказао и Матија Дедић. Започео је соло, затим имао сјајни дуо са Василиом Хаџимановим, а завршио наступ на највеће задовољство у трију са Џином Цексоном (бубњеви) и Јорисом Тепеом (бас). Пре њега чули смо Донија Мекалина, несумњиво једног од десет најбољих саксофониста на свету у овом тренутку. Његов рад на последњем Боувијевом албуму *Blackstar* најбоље показује колико је вешт као извођач и аранжер – није изненађујуће да је највећи аплауз добио управо за обраду нумере „Lazarus“ са тог остварења.

Норвежанин Маријус Несет је један од мојих омиљених саксофониста данас. Његов поноћни концерт у сали Американа Дома омладине био је запањујући, испуњен ватреним соло деоницама дугог трајања, са Несетовим прстима који лете преко инструмента. Наравно, техника без садржаја исто је што и ајвар без паприке, али Несет поседује и једно и друго. Застрашујуће је колико је напредовао као композитор: овај млади човек (само му је 32 године) пише и свира са таквом способношћу и сигурношћу као да је већ деценијама активан. Ако овако настави, има потенцијал да остави траг једнак оном који су за собом оставили легендарни Американци, попут Брекера, Шортера или Ролинса. Пре њега слушали смо трио данског гитаристе Јакоба Броа, са басистом Томасом Морганом и бубњаром Џојем Бароном. Био је то веома амбијенталан сет што је, мада је био леп и лирски, најжалост успавао публику, учинивши да један део не дочека почетак Маријусовог концерта.

Шведски пијаниста Јан Лундгрен, вероватно најмање познат Србима, несумњиво је купио публику у Великој сали Дома омладине својим омажом Јану Јохансону. Са земљаком

Маријус Несет

Марк Рибот

Емил Паризијен Фотографије Tim Dickeson

Матијасом Свенсоном, и аустријским гудачким квартетом изводио је обраде шведских, руских и мађарских народних песама – препознајући неке теме, публика их је дочекала радосним одобравањем.

Неуобичајено за соло пијанистички наступ, млади израелски пијаниста Нитај Хершковиц држао се кратких, перфектно обликованих комада, са мало или потпуно без истраживања. Пожелео сам да се заустави на једној теми и да

је развије, да ме поведе на путовање са њим. Уместо дога, више времена сам провео аплаудирајући него слушајући.

У далекој галаксији – заправо на спрату у Америци – Marc Ribot and the Young Philadelphians with Strings у старту су одували сваку помисао да ће и наставак те вечери бити тих као мирна вода. Уприличили су посету филаделфијском звуку седамдесетих (TSOP, The Stylistics, O'Jays, Ван Мекој...), као и бенду Prime Time Орнета Колмена, из истог времена али потпуно различитог израза.

Спој оркестриране диско музике са сочним басом с једне стране, и Колменовог дивљег и барокног цез рока с друге, звучи помало као рецепт за катастрофу, али у рукама ових су-

вани Гвиди и његов бенд са бриљантним саксофонистом Франческом Беарцатијем фантастично су звучали. Гвиди има мајсторски додир, његове композиције су лепе и екстремно добро структурисане. Болни бис оставио је неке у публици у сузама.

Српски допринос

Малени француски саксофониста Емил Паризијен ме је највише изненадио – више пута сам га раније виђао, али ово је било први пут да га слушам са његовим бендом и музиком. Право откровење! Био је то најзатегнутији бенд са невероватном међусобном телепатијом. Изложивши изванредну музику, Паризијен је поскакивао по сцени црпећи последњу кап емоција из свог саксофона – бриљантно!

Не смемо да занемаримо српски допринос. Наступ Дејана Илијића и састава Еуот на коме су промовисали музику са новог албума био је достојан отварања фестивала. За мене и много више, јер су са њима наступила двојица мојих пријатеља из Велике Британије, саксофониста Џејк Мекмарчи и трубаџ Пит Џаџ, из састава Get The Blessing. Репутација српског квартета је у спону, и свакако нећемо дуго чекати да их видимо као носиоце програма на фестивалима широм Европе.

Финални концерти у Америци били су добро одабрани и нешто краћи да би се представило три састава. Сања Марковић (једина вокалисткиња на фестивалу) извела је песме са деби албума „Ascension“. Она је и врна саксофонисткиња и композиторка, али њена стварна снага је по мени у гласу – дубоком и узбудљивом, са оном емоцијом која чини да желите да је изнова и изнова слушате.

Space Tigers, које предводи гитариста Вања Кеврешан и саксофониста Гргур Савић, мешали су и деконструисали мелодије и фрагменте у духу оног што данас одређује берлински уметнички стил. Српски showcase затворио је састав Тапан, хипнотичким и заразним миксом електронике, цеза, хауса и импровизације, сјајно заокружујући овогодишње издање фестивала.

Чули смо толико одличних концерата да је тешко, а вероватно би било и погрешно, одабрати најдражи. Утисак који ме не напушта личи на оно када клинац нађе кутију за играчке пуну нових ствари са којима би се поиграо. Са тим иде радост открића и срећно знање да постоји и даље много сјајних музичара који чекају да буду откривени, што је један од кључних циљева сваког фестивала.

*аутор је велшки новинар и фотограф, дугогодишњи дописник најреферентнијег острвоког цез магазина „Jazz Wise“. Такође дуго сарађује са Културним додатком „Политика“, као фотограф за колумну „Цез скице“

Ерик Сати за почетак новембра

Уз његов *Gymnopédies* чак и онај последњи продавац печеног кестења у овој сезони делује мање усамљено

ПОП-БОШЕ

Владимир Скочајић

Вештина пролази поред њега као да не постоји. Са рукама у цевима и спремним фишецима, он чека парове који не воле кокице. Почетак је новембра и он је последњи продавац печеног кестена у овој сезони. Пада ситна киша, али њему то не смета. Стоји испод надстрешнице зграде која је некад била биоскоп. Сада је ништа. Зврји празни и чека да је претворе у нешто што ће доносити паре неком ко ионако не зна шта ће са парама и ко је близак власти. Људи телефонирају, журе, отварају кишобране и не примећују га.

Седим на клупи преко пута њега. На глави су ми слушалице. Слушам *Gymnopédies* Ерика Сатија у извођењу пијанисткиње Бранке Парлић. Ње-

ни прсти осећају Сатијеву мелодију боље него прсти било кога другог. Та мелодија је нешто најлепше што сам чуо у музици од када слушам музику. У њој чујем јесењу ноћ, жуто лишће док се мрви под ципелом, у помахниталој кошави проналазим спокој, видим јастуке у којима се уместо перја налазе снови и онај залутали ауто на корзоу, ког је некад помињао Тин Ујевић. Чак и онај продавац кестена делује мање усамљено.

Док слушам Сатија и гледам тог смрзнутог продавца, размишљам шта ми се све у животу дешавало почетком претпоследњег месеца у години.

Почетком новембра зовео ме топлане да се жалимо на млаке радијаторе. Након пет минута снимљене музике, па онда још пет минута

Фото Викимедија

снимљеног гласа који декламује увек исту причу, телефон звони. Јавља нам се оператер коме кажемо да нам је радијатор у дневној соби млак. Он нам узима податке и каже да ће послати екипу. Екипа не долази. Узимаш додатно ћебе. Сутра их опет зовеш и опет иста прича. Када имаш проблем, рекламацију, када неко други треба да испуни свој део обавезе, овде си увек у проблему. Никад не долазе. Баш их брига за тебе. Као што све у овој туњавој земљи баш брига за тебе. Исто као за оног продавца кестена. Ви сте невидљиви. Број. Један глас. Статистичка грешка. У тим тренуцима ме ништа не смирује као та чаробна Сатијева мелодија стара 129 година. И тада често осећам да је Бранка Парлић

неко ко ме боље разуме од било кога другог, без обзира на то што она ту мелодију није написала, већ је само изводи.

Почетком прошлог новембра је умро Леонард Коен. Сећам се да је у једном давном интервјуу поменуо како обожава *Gymnopédies*. И пре него што сам то прочитао његове песме су ми имале нешто слично што и ова Сатијева мелодија. Те ноћи када сам сазнао да нас је Коен заувек напустио, слушао сам његову музику. Дуго. А онда сам пожелело да чујем нешто друго. И пустио сам *Gymnopédies*. Тело ми је било испуњено умором и јесењом тугом. Невероватно је како ових тринаест минута могу да покрену толико емоција у човеку. Сећам се да ми је тераса била прекривена жутим лишћем, а да су капи кише покушавале да угасе жар на мојој цигарети. Прсти су ми летели по ноћном ваздуху док сам покушавао да опонашам свирање Бранке Парлић. Није ми се боравило овде а нисам знао ни како, ни са чим, ни са ким, ни где да одем.

Руку на срце, није баш све почетком новембра тако специфично. Врата на твој ауто не дихтују добро баш као и у марту. Комшија те буди оном кретенском песмом баш као и у ма-

ју. Ону књигу коју си започео да читаш на мору не можеш да наставиш ни у новембру. Председник земље ти је исти онај који се, као и у септембру, још увек свађа сам са собом испред огледала. А као што волиш да слушаш *Gymnopédies* у било које доба године, у њој уживаш и ове јесени. Само мало више него током лета.

Када почне новембар, ваздух који смрди на смог почне да се осећа на снег. Сећаш се како си волео снег када си био клинац а како те сада нервира. И онда се само више нервираш јер је то још један доказ да више ниси клинац. Но, некад је довољно да појачаш ову мелодију и онда свако нервирање престане.

Испред оног продавца кестена дошли су момак и девојка. Купују два фишека. Нисам сигуран да ли његов осмех има везе са оном пословичном љубазношћу продавца или се радује што му се данас појавила бар нека муштерија. Док загрљени пар нестаје у улици коју су раскопали у сврху предизборне кампање, продавац ставља новчанице у браон новчаник. Загледа у њега и по уснама видим да броји. Онда на трен затвори очи и одмахне главом. Брзо се након тога се врати мешању кестена на врелој плотни, док погледом тражи потенцијалне муштерије.

Мени стиже она коју сам чекао. Преклидам *Gymnopédies*. Купујем јој кестење. И заједно одлазимо негде. ☐